POSLOVANJE MALOG PODUZEĆA ARIOZO d.o.o.

Letica, Andrea

Undergraduate thesis / Završni rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:440070

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

POSLOVANJE MALOG PODUZEĆA ARIOZO d.o.o.

Mentor: Student:

Prof.dr.sc.Dejan Kružić Andrea Letica 4127072

Split, rujan, 2014.

SADRŽAJ:

1. UVOD 2

1.1. Definicija problema 2

1.2. Cilj rada 2

1.3. Metode rada 2

1.4. Struktura rada 3

2. PODUZEĆE 4

2.1. Pravni oblik poduzeća 6

2.1.1. Obrt 6

2.1.1. Prednosti i nedostatci 7

2.1.2. Društvo s ograničenom odgovornošću 9

2.1.2.1. Prednosti i nedostatci 11

3. MALO PODUZEĆE 12

3.1. Obilježja i karakteristike malih poduzeća 13

3.2. Prednosti i nedostatci malih poduzeća 14

4. POSLOVANJE MALOG PODUZEĆA ARIOZO D.O.O. 17

4.1. Misija 17

4.2. Ponuda 17

4.2.1. Studije isplativosti 18

4.2.2. Idejno rješenje 18

4.2.3. Lokacijska dozvola 19

4.2.4. Idejni projekt 19

4.2.5. Glavni projekt 20

4.2.6. Upravljanje projektom 20

4.3. Područja djelovanja 20

4.4. Financijski pokazatelji poslovanja 22

5. ZAKLJUČAK 26

LITERATURA 27

POPIS TABLICA I SLIKA .....

TABLICA 1: Financijsko stanje Arioza d.o.o. 22

SLIKA 1: Podjela poduzeća 4

SLIKA 2: Prednosti i nedostatci malih poduzeća 14

SLIKA 3: Projektna konstrukcija građevinskog objekta 21

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Malo gospodarstvo najveći je pokretač gospodarskog razvitka svake zemlje[1]. Izvori kazuju da se malo poduzetništvo u Republici Hrvatskoj smatra najperspektivnijim dijelom gospodarstva jer je njegova prilagodljivost na promjene tržišta vrlo brza. Teško je odrediti poslovanje pojedinog poduzeća, stoga će se u radu prikazati poslovanje malog poduzeća Ariozo d.o.o. uvidom u račun dobiti i gubitka s obzirom na usporedbu 2012. godine s 2013. godinom.

1.2. Cilj rada

Ciljevi rada *Poslovanje malog poduzeća Ariozo d.o.o.* su:

- istraživanje i prikazivanje malih poduzeća s teorijskog aspekta
- objašnjenje poslovanja malog poduzeća na primjeru iz praske – Ariozo d.o.o.

1.3. Metode rada

Tijekom istraživanja teme *Poslovanje malog poduzeća Ariozo d.o.o.* prvotno se upotrebljavala metoda sinteze kako bi se odredila struktura rada. Potom se upotrebljavala metoda analize s ciljem detaljnog opisivanja pojma malo poduzeće te opisivanja poslovanja malog poduzeća Ariozo d.o.o.. Pri zaključivanju činjenica tijekom proučavanja upotrebljavala se metoda dedukcije, odnosno metoda pomoću koje se na osnovi općenitih činjenica zaključuje o pojedinim činjenicama.

[1] Bistričić, A. i sur. (2011): Značaj poslovanja malih i srednjih poduzeća u gospodarstvu Republike Hrvatske i gospodarstvima zemalja Europske unije, [Internet], raspoloživo na: http://hrcak.srce.hr/file/103841, [25.8.2014.].

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od pet poglavlja – *Uvod, Poduzeće, Malo poduzeće, Poslovanje malog poduzeća Ariozo d.o.o.* i *Zaključak*.

U prvom poglavlju *Uvodu* ukratko se definira problem istraživanja, navodi cilj rada, objašnjavaju upotrijebljene metode rada tijekom proučavanja i pisanja rada te se ukratko objašnjava cjelokupna struktura rada.

Drugo poglavlje *Poduzeće* objašnjava sam pojam poduzeća i njegovu podjelu te navodi pravne oblike poduzeća.

Treće poglavlje *Malo poduzeće* temelji se na opisivanju pojma malo poduzeće, navođenju obilježja i karakteristika malog poduzeća te objašnjavanju njegovih prednosti i nedostataka.

Četvrto poglavlje *Poslovanje malog poduzeća Ariozo d.o.o.* opisuje misiju malog poduzeća Ariozo d.o.o., navodi i detaljno objašnjava njegovu ponudu te prikazuje njegovo područja djelovanja.

U zadnjem poglavlju *Zaključak* navode se spoznaje do kojih se došlo proučavanjem teme ovog rada.

2. PODUZEĆE

Postoje brojne definicije poduzeća. *Poduzeće se definira kao organizacijsko-pravni pojam u kojem se ostvaruje poslovna djelatnost upravljačkim odlukama menadžmenta, poduzetnika i vlasnika i kombiniraju proizvodni čimbenici radi ostvarivanja dobiti*[2].

Osim toga, poduzeće se definira kao samostalna gospodarska, tehnička i društvena cjelina koju posjeduju određeni subjekti. Osnova poduzeća je proizvodnja dobara/usluga za potrebe tržišta s obzirom na odgovarajuće resurse. Poduzeće snosi poslovni rizik s ciljem ostvarivanja dobiti, ali i društvenih i ekonomskih ciljeva.[3]

Prema članku 1. Odredbe o općem skupnom izuzeću, poduzeće se definira kao svaki subjekt koji obavlja gospodarsku djelatnost, neovisno o tome kakav je njegov pravni oblik. Poduzeće obuhvaća samozaposlene osobe, obiteljska poduzeća koja posjeduju obrt ili sličnu djelatnost te partnerstva / udruženja koja obavljaju gospodarsku djelatnost.[4]

Podjela poduzeća usvojena u zakonodavstvu, ali i u gospodarskoj praksi je podjela poduzeća na mala poduzeća, srednja poduzeća i velika poduzeća, kao što je prikazano na slici 1.[5]

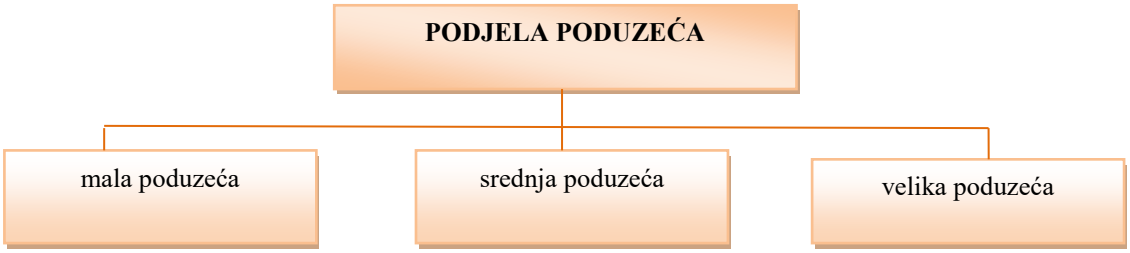

Slika 1: Podjela poduzeća
Izvor:
http://web.efzg.hr/dok/pds/Strat_pod/7.%20PODUZE%C4%86E%20I%20PODUZETNI%C4%8CKO%20OKRU%C5%BDENJE.pdf

---

[2] Efzg (2014): Poduzeće i poduzetničko okruženje, [Internet], raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/pds/Strat_pod/7.%20PODUZE%C4%86E%20I%20PODUZETNI%C4%8CKO%20OKRU%C5%BDENJE.pdf, [25.8.2014.].
[3] Ibid., str. 3
[4] Strukturni fondovi (2008): Uredba o općem skupnom izuzeću, [Internet], raspoloživo na: http://www.strukturnifondovi.hr/AplikacijaRepository/Natjecaji/Dokumenti/29/prilog6-odredbaoopemskupnomizuzeu-1394123948.pdf, [25.8.2014.].
[5] Efzg (2014): Poduzeće i poduzetničko okruženje, [Internet], raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/pds/Strat_pod/7.%20PODUZE%C4%86E%20I%20PODUZETNI%C4%8CKO%20OKRU%C5%BDENJE.pdf, [25.8.2014.].

Kriteriji za ovu klasifikaciju razlikuju se od zemlje do zemlje. Teorija razlikuje kvalitativne (oblik vlasništva, organizacijska struktura i slično) i kvantitativne kriterije (broj zaposlenika, opremljenost rada, investicije, naturalni i financijski pokazatelji proizvodnje). Veličina poduzeća u Hrvatskoj se razvrstava prema sljedećim uvjetima: iznos ukupne aktive, iznos prihoda i prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.
U razmatranje se uzimaju tri kriterija, od kojih treba zadovoljiti dva da bi se ušlo u malo, srednje ili veliko poduzeće.

Mala poduzeća su ona koja ispunjavaju sljedeće uvjete:
- ukupna aktiva 32.500.000,00 kuna,
- prihod 65.000.000,00 kuna,
- prosječno godišnje zapošljavanje manje od 50 radnika

Srednja poduzeća su ona koja ispunjavaju sljedeće uvjete:
- ukupna aktiva 130.000.000,00 kuna,
- prihod 260.000.000,00 kuna,
- prosječno godišnje zapošljavanje manje od 250 radnika

Velika poduzeća su ona koja prelaze navedene kriterije koji definiraju srednja poduzeća.

Ako te kriterije usporedimo s kriterijima koji se uzimaju za definiranje malih i srednjih poduzeća u Europskoj Uniji, vidjet ćemo da razlike nema i da smo u tom dijelu usklađeni sa zahtjevima Direktiva EU. U definiranju malog poduzetništva u EU primjenjuju se dva kriterija: broj zaposlenih i financijski kriteriji (visina prihoda ili bilančna vrijednost imovine), a kako se financijski sastoje od dva kriterija, opet je dovoljno zadovoljiti dva od tri da bi se ušlo u neku veličinu poduzeća.

S obzirom na veličinu subjekta, Zakon o poticanju razvoja malog gospoodarstva razlikuje mikro, male i srednje subjekte malog gospodarstva:
Mikro subjekti su fizičke i pravne osobe koje prosječno godišnje zapošljavaju manje od 10 radnika, ostvaruju godišnji prihod do 15.000.000,00 kn
Mali subjekti su fizičke i pravne osobe koje zapošljavaju manje od 50 radnika, ostvaruju ukupni godišnji prihod do 75.000.000,00 kn
Srednji subjekti su fizičkei pravne osobe koje prosječno godišnje zapošljavaju između 50 i 249 radnika i ostvaruju ukupni godišnji prihod od 75.000.000,00 kn do 350.000.000,00 kn

2.1. Pravni oblik poduzeća

Pravnim oblikom poduzeća navodi se:[6]

- obrt
- trgovačko društvo
    - društvo s ograničenom odgovornošću
    - dioničko društvo
    - komanditno društvo
    - javno trgovačko društvo
    - gospodarsko interesno udruženje
- zadruga
- obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
- slobodno zanimanje
- udruge
- domaća radinost
- sporedno zanimanje

Malo poduzeće je najčešće ili obrt ili društvo s ograničenom odgovornošću, stoga će oni biti opisani u nastavku. Suvremeno gospodarstvo se ne može zamisliti bez malih i srednjih poduzeća jer oni čine značajnu kariku u razvoju svake zemlje. Mala poduzeća su potencijalni izvori stvaralačke energije, odnosno oni kreiraju najveći broj novih radnih mjesta, potiču inovacije, povećavaju konkurentske pritiske i na taj način promoviraju ekonomsku efikasnost.

2.1.1. Obrt

Obrt se regulira *Zakonom o obrtu*. Obrt predstavlja samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičke osobe s ciljem postizanja dohotka ili dobiti koja se ostvaruje putem proizvodnje, prometa ili pružanjem usluga na tržištu. Obrtom može upravljati

[6] Ibid., str. 12

i pravna osoba koja obavlja gospodarsku djelatnost utvrđenu u popisu vezanih i povlaštenih obrta. Obrt može biti i sezonski, a u tom slučaju može se obavljati najduže 6 mjeseci u jednoj kalendarskoj godini, a dozvoljene djelatnosti utvđuje Ministar gospodarstva, rada i poduzetništva. U obrtu je dopuštena svaka gospodarska djelatnost koja nije Zakonom zabranjena.[7]

Osnivanje obrta obuhvaća tri koraka, a to su sljedeći koraci:[8]

- odabir vrste obrta
- prikupljanje dokumentacije
- predaja dokumentacije i uplata pristojbi

Razlikuju se tri vrste obrta. To su:[9]

- povlašteni obrt – obrt čije je obavljanje moguće isključivo na temelju povlastice koju izdaje nadležno ministarstvo, odnosno drugo tijelo čija je nadležnost propisana posebnim propisima
- slobodni obrt – obrt za čije je obavljanje potrebno ispuniti samo opće uvjete za registriranje obrta, tj. ne traži se propisana stručna sprema ili majstorski ispit
- vezani obrt – obrt za čije se obavljanje, osim općih uvjeta traži ispit o stručnoj osposobljenosti te odgovarajuća stručna sprema ili majstorski ispit. Vezani obrt može obavljati fizička osoba – izumitelj na temelju ostvarenog patentnog prava, te fizička osoba sa odgovarajućom srednjom stručnom spremom

2.1.1. Prednosti i nedostatci

Obrt ima niz prednosti, ali i nedostataka. Prednosti obrta su:[10]

---

[7] Ministarstvo poduzetništva i obrta (2014): O obrtu, [Internet], raspoloživo na: http://portor.mingorp.hr/opcenito.htm, [27.8.2014.].
[8] Hitro hr. (2014): Kako otvoriti obrt, [Internet], raspoloživo na: http://www.hitro.hr/Default.aspx?sec=23, [27.8.2014.].
[9] Ministarstvo poduzetništva i obrta (2014): O obrtu, [Internet], raspoloživo na: http://portor.mingorp.hr/opcenito.htm, [27.8.2014.].
[10] Nit knjigovodstvene usluge (2014): S-prednosti i nedostatci obrta, [Internet], raspoloživo na: http://www.knjigovodstvo-nit.hr/index.php/savijeti/obrt/prednosti-i-nedostavi-obrta, [29.8.2014.].

- brzina i niski troškovi osnivanja, približno 1.000,00 kn
- mogućnost podizanja novca sa žiro računa bez ikakvog pravdanja
- PDV se plaća onda kada je zaista i naplaćen od kupca
- jednostavnije, a time i jeftinije knjigovodstvo
- jednostavnije i jeftinije mijenjanje podataka (promjena djelatnosti, promjena adrese...)
- brzina i niski troškovi zatvaranja obrta (velika prednost u odnosu na d.o.o.)
- dozvoljeno je obavljanje obrta uz istovremeni radni odnos kod drugog poslodavca

Nedostatci obrta su:[11]

- plaćanje poreza po poreznim stopama od 15% do 45%
- nemogućnost obavljanja nekih djelatnosti za koje je obavezna odgovarajuća stručna sprema (tzv. vezani obrti)
- članarine koje se moraju plaćati obrtničkoj komori
- u određenim poslovnim krugovima tvrtka djeluje ozbiljnije od obrta
- plaćanje obveznih doprinosa za mirovinsko i zdravstveno bez obzira što su vlasnici zaposleni negdje drugdje
- odgovaranje svom svojom imovinom

2.1.2. Društvo s ograničenom odgovornošću

Društvo s ograničenom odgovornošću, odnosno d.o.o. je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba ulažu temeljne uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu. Temeljni ulozi ne moraju biti jednaki. Prilikom osnivanja društva niti jedan osnivač ne može preuzeti više temeljnih uloga. Za obveze društva ne odgovaraju članovi.

U slučaju da temeljni ulog u društvo s ograničenom odgovornošću ne unese onaj tko je na to obvezan niti to društvo s ograničenom odgovornošću može nadoknaditi prodajom poslovnog

[11] Ibid.

udjela, drugi su članovi društva dužni u društvo s ograničenom odgovornošću uplatiti iznos koji nedostaje razmjerno svojim poslovnim udjelima u društvu. [12]

Osnivanje društva s ograničenom odgovornošću zahtjeva registraciju kod:[13]

- Trgovačkog suda
- Državnog zavoda za statistiku
- Porezne uprave
- Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje
- Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje
- Carinske uprave – u slučaju da trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću želi uvoziti ili izvoziti robu.

Pomoć prilikom registracije trgovačkog društva pruža[14]:

- odvjetnik
- javni bilježnik – u slučaju da je samo jedan osnivač
- te ostali pravni zastupnici

Prilikom registracije trgovačkog društva potrebno je na trgovačkom sudu provjeriti je li željeni naziv trgovačkog društva već upisan u trgovački registar. Osnivač za korištenje riječi Hrvatska ili bilo koje izvedenice te riječi u nazivu društva mora dobiti posebnu suglasnost Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske.

Društvo s ograničenom odgovornošću mogu osnovati jedna ili više osoba. Društvo se osniva na temelju društvenog ugovora koje sklapaju osnivači. Na društveni ugovor moraju biti potpisani svi osnivači te se taj ugovor sklapa u obliku javnobilježničke isprave. U slučaju da društvo s ograničenom odgovornošću osniva jedan osnivač tada se ne sklapa društveni ugovor već osnivač daje izjavu o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću kod javnog bilježnika. Punomoćnici osnivača moraju imati punomoć ovjerenu kod javnog bilježnika. Punomoć nije potrebna ako je zastupnik osnivač po zakonu ovlašten da za njega sklopi

[12] Wikipedija (2013): Društvo s ograničenom odgovornošću, [Internet], raspoloživo na: http://hr.wikipedia.org/wiki/Dru%C5%A1tvo_s_ograni%C4%8Denom_odgovorno%C5%A1%C4%87u, [3.9.2014.].
[13] Poslovniformum hr. (2014): Društvo s ograničenom odgovornošću, [Internet], raspoloživo na: http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp, [3.9.2014.].
[14] Ibid.

društveni ugovor i da izjavu koja se traži za osnivanje društva. Sukcesivno osnivanje društva nije dopušteno. [15]

Društveni ugovor, odnosno izjava o osnivanju društva mora sadržavati[16]:

- ime, prezime (naziv tvrtke), prebivalište (sjedište osnivača), ako je osnivač fizička osoba tada njen jedinstveni matični broj građana,
- tvrtku i sjedište društva
- predmet poslovanja društva
- ukupni iznos temeljnog kapitala, te iznos pojedinačnog uloga osnivača, a u slučaju da se ulog sastoji od stvari ili prava mora ih se detaljno opisati i naznačiti njihovu vrijednost
- odredbu o tome osniva li se društvo s ograničenom odgovornošću ili na neodređeno vrijeme
- prava i obveze koje članovi imaju prema društvu pored uplate svojih uloga, te prava i obveze koje društvo ima prema osnivačima

Temeljni kapital društva Republike Hrvatske mora biti izražen u valuti HRK. Najniži iznos temeljnog kapitala određuje se zakonom, a iznosi oko 2500 EUR. Iznos temeljnog kapitala mora biti izražen cijelim rojem koji je višekratnik broja sto.

Najmanji temeljni ulog određen Zakonom iznosi 100 EUR. Zbroj temeljnih uloga mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva. Upisom društva u sudski registar svaki osnivač mora uplatiti najmanje četvrtinu temeljnog uloga društva. Temeljni ulog u društvo može se unijeti ulaganjem prava i stvari. Ulog unošenja prava i stvari u društvo s ograničenom odgovornošću mora se u cijelosti unijeti prije upisa društva u sudski registar. Temeljni ulog mora biti uplaćen u cijelosti tako da društvo s ograničenom odgovornošću može njime slobodno raspolagati. Novčani ulozi uplaćuju se na račun društva kod financijske institucije u Republici Hrvatskoj. Financijska institucija izdaje potvrdu o tome da će društvo s ograničenom odgovornošću moći slobodno raspolagati s uplaćenim iznosom nakon što bude upisano u sudski registar.[17]

---

[15] Poslovniformum hr. (2014): Društvo s ograničenom odgovornošću, [Internet], raspoloživo na: http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp, [4.9.2014.].
[16] Ibid.
[17] Poslovniformum hr. (2014): Društvo s ograničenom odgovornošću, [Internet], raspoloživo na: http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp, [5.9.2014.].

2.1.2.1. Prednosti i nedostatci

Društvo s ograničenom odgovornošću ima niz prednosti:[18]

- nema ograničenja stručne spreme i zanimanja, odnosno poduzetnik može registrirati sve djelatnosti koje želi i može naknadno aktivirati bilo koju djelatnost nakon što ispuni zakonske obveze
- jednostavnije iskazivanje troškova, odnosno kod obrta su troškovi samo ono što se stvarno i plati, a kod trgovačkog društva sve za što postoji pravovaljani račun koji se priznaje kao trošak
- *prenosivost društva* predstavlja jednostavniju prodaju udjela ili kompletne tvrtke nego obrta
- manji fiksni mjesečni troškovi, odnosno obrtnik mjesečno plaća akontaciju poreza na dohodak, te doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, ali vlasnik poduzeća ne plaća doprinose ako nije zaposlen u svojoj tvrtci

Nedostatci društva s ograničenom odgovornošću su:[19]

- visoki početni troškovi
- propisani minimalni kapital
- naglašena zakonska regulativa
- složen postupak gašenja, odnosno stečaja poduzeća

[18] ImamNOVAC (2014): Otvoriti obrt ili tvrtku, [Internet], raspoloživo na: http://www.imamnovac.com/Otvoriti-obrt-ili-tvrtku-(doo)/76.aspx, [5.9.2014.].
[19] Oss (2014): Pravni oblici malog gospodarstva, raspoloživo na: http://www.oss.unist.hr/~bora/PravniobliciMSP-predavanja.doc, [5.9.2014.].

3. MALO PODUZEĆE

Mala poduzeća se u Republici Hrvatskoj definira pomoću *Zakona o računovodstvu* i *Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva*.

Prema *Zakonu o računovodstvu*, malo poduzeće se definira kao poslovni subjekt s obzirom na prosječan broj radnika godišnje, iznosu prihoda te iznosu ukupne aktive. Dakle, malo poduzeće treba zadovoljiti dva uvjeta od sljedećih:[20]

- prosječan broj radnika godišnje: do 50
- prihod do 65.000.000,00 kuna
- ukupna aktiva do 32.500.000,00 kuna

Nasuprot tome, prema *Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva*, malo poduzeće obuhvaća samostalno i trajno obavljanje djelatnosti radi ostvarivanja prihoda, a posjeduju ga pravne i fizičke osobe. Mala poduzeća prema ovog zakonu trebaju zadovoljiti sljedeće uvjete:[21]

- prosječan broj radnika godišnje: manje od 50
- prihod u protuvrijednosti od 10.000.000,00 EUR ili im je zbroj bilance (obveznici poreza na dobit; dugotrajna imovina – obveznici poreza na dohodak) istovjetan iznosu 10.000.000,00 EUR

Vidljivo je da Zakon o računovodstvu i Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva nemaju identičan kriterij broja zaposlenih, stoga je *Izmjenama i dopunama Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva* 2012. godine broj zaposlenih usklađen s kriterijima Europske unije. Takva izmjena nastala je s ciljem jednostavnije i kvalitetnije usporedbe malih poduzeća Republike Hrvatske s državama Europske unije, ali i s ciljem iskorištavanja potpora malim poduzećima pomoću različitih programa Europske unije. Dakle, mala poduzeća u Republici Hrvatskoj i državama Europske unije treba zadovoljiti uvjete:[22]

[20] Alpeza, M. i sur. (2013): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2013., [Internet], raspoloživo na: http://cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima%202013_CEPOR.pdf, [7.9.2014.].
[21] Ibid., str. 11
[22] Ibid., str. 11

- prosječan broj zaposlenih godišnje: od 9 do 49
- godišnji prihod: 10.000.000,00 EUR
- ukupna aktiva (dugotrajna imovina): 10.000.000,00 EUR

3.1. Obilježja i karakteristike malih poduzeća

Obilježja malih poduzeća su brojna:[23]

- neovisno privatno vlasništvo i upravljanje
- najveći dio kapitala potječe od vlasnika (jedna-dvije osobe)
- obuhvaćaju mali dio tržišta
- posjeduju nisku razinu profita
- asortiman roba/usluga je ograničen
- često se nalazi na adresi vlasnika
- često je obiteljski posao

Karakteristike malih poduzeća su:[24]

- zadovoljenje potražnje roba/usluga koje velika poduzeća ne mogu lako podmiriti
- fleksibilnost kao posljedica veličine: elastična ponuda i brza prilagodba na tržištu potražnje
- spremnost upotrebljavanja suvremene tehnologije, odnosno zamjena stare tehnologije novom
- ekonomska samostalnost
- spremnost na rizik tijekom poslovanja – poticanje povezivanja zbog ostvarivanje sve više zajedničke dobiti, ali i lakše spremnosti na rizik
- pružanje veće inovativnosti primjenom novih znanja i novih poslovnih modela

[23] Reljić, N. (2013): Pojam i značenje malih i srednjih poduzeća, raspoloživo na: http://www.nadareljic.com/ekonomisti/pojam_i_znacenje_msp.pdf, [8.9.2014.].
[24] Bosnić, I. (2012): Poduzetništvo i poduzeće, [Internet], raspoloživo na: http://www.vsmti.hr/nastava/nastavni-materijali/doc_download/877-predavanje3poduzetnistvo-i-poduzece.html, [8.9.2014.].

- traženje univerzalnog tipa radnika i opreme s ciljem obavljanja raznovrsnih poslova tijekom proizvodnje[25]

3.2. Prednosti i nedostatci malih poduzeća

Prednosti malih poduzeća su brojne, kao i njihovi nedostatci. Prednosti i nedostatci prikazani su na slici 2.

Slika 2: Prednosti i nedostatci malih poduzeća

Izvor: http://www.fmrpo.gov.ba/www/uploaded/vodi%C4%8D%20za%20poduzetni%C5%A1tvo.pdf

[25] Efzg (2014): Poduzeće i poduzetničko okruženje, [Internet], raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/pds/Strat_pod/7.%20PODUZE%C4%86E%20I%20PODUZETNI%C4%8CKO%20OKRU%C5%BDENJE.pdf, [8.9.2014.].

Kao što je prikazano na slici 2. postoji sedam **prednosti** malih poduzeća:[26]

- *Neovisnost:* omogućeno je autonomno djelovanje pokretanjem malog poduzeća, što dovodi do odgovornosti subjekta za poslovanje malog poduzeća, odnosno do odgovornosti utemeljitelja malog poduzeća o poslovanju istog.
- *Tržišna prilagodljivost:* mala poduzeća vrlo brzo se prilagođavaju novonastalim uvjetima na tržištu, za razliku od srednjih i velikih poduzeća. Upravo zbog toga, mala poduzeća mogu promijeniti vlastitu djelatnost u skladu s različitim potrebama potrošača, odnosno potreba za kvalitetom, potreba za količinom, potreba proizvoda određenog dizajna i slično.
- *Mogućnost ostvarenja financijskog uspjeha:* prvotni je razlog osnivanja malog poduzeća jer se veći financijski uspjeh postiže vlastitim samostalnim poslom, nego obavljanjem posla za druge tvrtke.
- *Sigurnost posla:* očituje se pozitivnim poslovanjem, a poduzetnik, koji je ujedno i menadžer, sam odlučuje koliko će i kada raditi.
- *Izazov:* vlasnik malog poduzeća nastoji postići samoaktualizaciju, stoga mu je cilj što bolje poslovati, odnosno ostvariti financijski uspjeh. Nasuprot toga, vlasnik snosi rizik poslovanja, stoga je on odgovoran za uspjeh ili neuspjeh poslovanja malog poduzeća.
- *Obiteljsko zapošljavanje:* zapošljavanje članova obitelji u malom poduzeću koje se temelji na poslovanju s koljena na koljeno, odnosno o tradicijskom obavljanju djelatnosti malog poduzeća.
- *Suradnja članova obitelji pozitivno djeluje na moral zaposlenika:* obavljanje posla najčešće se odvija u razumijevanju i poštovanju.

Kao što izvori tvrde da postoji sedam prednosti malih poduzeća, navode da postoji i sedam **nedostataka** malih poduzeća:[27]

- *Porast odgovornosti:* veći je jer vlasnik ima veliko područje odlučivanja jer je istovremeno ulagač, menadžer, knjigovođa, prodavač, marketinški stručnjak i slično.

[26] Fmrpo (2014): Kratak vodič o poduzetništvu i načinu registracije poslovnih subjekata, [Internet], raspoloživo na: http://www.fmrpo.gov.ba/www/uploaded/vodi%C4%8D%20za%20poduzetni%C5%A1tvo.pdf, [12.9.2014.].

[27] Ibid., str. 5

U skladu s tim odgovornost vlasnika je velika jer je on sam odgovoran za vlastiti poslovni (ne)uspjeh.

- *Mogućnost propasti:* omogućena je jer vlasnik poduzetnik posjeduje oskudne financijske i kapitalne resurse, stoga nema veliku mogućnost ublažavanja neuspješnih poslovnih poteza. Radi tog razloga vlasnik pokušava neuspješne poslovne poteze smanjiti na najmanju moguću mjeru. Međutim, neovisno o poduzetniku, na poslovanje poduzeća može utjecati stanje u državi (gospodarska recesija) i različite vremenske nepogode.
- *Podložnost fluktuacijama na tržištu:* oscilacije u prodaji događaju se najčešće sezonski, a utječu na poslovanje malog poduzeća.
- *Ovisnost o konkurenciji:* malo poduzeće, usprkos početnom uspješnom poslovanju, može narušiti pojava konkurencije.
- *Financijska slabost:* mala poduzeća podložnija su financijskim krizama, neovisno o uspješnom upravljanju financijskim sredstvima. Radi toga mala poduzeća, s ciljem prikupljanja novca, često moraju prodati svoje proizvode po nižim cijenama od onih na tržištu ili moraju uzimati kredite koji ponekad uzrokuju propast malog poduzeća, a ponekad, osim toga, i gubitak osobne imovine vlasnika malog poduzeća.
- *Nedostatak znanja i stručnosti:* mala poduzeća najčešće zapošljavaju nedovoljno kvalificirane stručnjake specijalizirane za određene funkcije. Osim toga, mnoga mala poduzeća ne šalju svoje zaposlenike na dodatne edukacije i usavršavanja jer su mala poduzeća financijski ograničena.
- *Nerazvijena pravna regulativa:* određene financijske pogodnosti mala poduzeća ostvaruju jedino ako je kvalitetno zakonski regulirano pokretanje i poslovanje malih gospodarskih subjekata.

4. POSLOVANJE MALOG PODUZEĆA ARIOZO D.O.O.

Ariozo d.o.o. je društvo s ograničenom odgovornošću koje se bavi građevinarstvom i projektiranjem. Nastalo je 1994. godine u Splitu, gdje se i danas nalazi njegovo sjedište. Poduzeće je do sada sudjelovalo u izgradi brojnih arhitektonskih projekata (Stambeni objekti Žnjan Split, Stambeno poslovni objekt Mejaši Split, Poslovno stambeni objekt Sv.Kajo, Dječji vrtić Mejaši Split, te razne obiteljske kuće), izradilo je brojne projekte konstrukcije te armaturne planove (Stambeno poslovni objekt Sućidar Split, Poslovni objekt Split Stinice, Školska sportska dvorana Supetar). Ariozo posluje i putem svoje web stranice www.ariozo.hr putem koje potencijalnim klijentima prezentira svoj rad, ali i pruža uvid u dosadašnje realizirane projekte.

Poduzeće broji troje zaposlenih, odnosno dvoje diplomiranih inžinjera građevine i jednog diplomiranog inžinjera arhitekture. Svi zaposleni imaju visoku stručnu spremu.

4.1. Misija

Misija je osnovna funkcija ili zadatak poduzeća. Svaka vrsta organiziranog djelovanja ima ili bi trebala imati misiju, odnosno svrhu da bi uopće djelovanje poduzeća imalo svoj smisao. Misija po kojoj Ariozo poduzeće djeluje glasi: Biti uvijek dostupna i pouzdana podrška realizaciji projekata u graditeljstvu onima koji žele ostvariti svoj san.[28] Također, Ariozo svoje poslovanje vodi i uz moto: To je sigurnost ulaganja , kojim dodatno želi privući klijente i pružiti im sigurnost prilikom ostvarivanja njihovih ideja i želja.

[28] Ariozo d.o.o. (2014): Područje djelovanja, [Internet], raspoloživo na: http://www.ariozo.hr/index.php?jezik=HR, [6.9.2014.].

4.2. Ponuda

Ponuda Ariozo poduzeća obuhvaća izradu:[29]

- studije isplativosti
- idejnih rješenja
- lokacijske dozvole
- idejnih projekata
- glavnih projekata
- upravljanje projektom

4.2.1. Studije isplativosti

Cilj izrade studije isplativosti je utvrđivanje tržišno-financijske opravdanosti ulaganja. Na temelju studije isplativosti mogu se donijeti odgovarajuće odluke o realizaciji investicija. Nakon analize svih varijanti isplativosti slijedi idejno rješenje za daljnju razradu. Prilikom odabira idejnog rješenja u obzir se uzimaju svi parametri te njihov utjecaj na isplativost.[30]

4.2.2. Idejno rješenje

Podloga za izradu studije isplativosti obično je idejno rješenje izrađeno u više varijanti. Idejno rješenje izrađuje se na temelju projektnog zadatka i parametra iz prostorno-planske dokumentacije. Idejnim rješenjem daju se osnovna tehnička, prostorna i funkcionalna rješenja građevinskog objekta. Razmatra se mogućnost uklapanja građevinskog objekta u krajobraz i okolinu te se nalazi način povezivanja s postojećom infrastrukturom. Prikazuje se tehničko rješenje građevinskog objekta koje je usklađeno s propisima, uvjetima konkretne lokacije i

[29] Ariozo d.o.o. (2014): Ponuda, [Internet], raspoloživo na: http://www.ariozo.hr/offer.php?jezik=HR, [6.9.2014.].
[30] Ibid.

pravilima struke. Odabrano idejno rješenje je podloga za daljnju razradu projektne dokumentacije.[31]

4.2.3. Lokacijska dozvola

Svi zahvat u prostoru moraju se provodi u skladu s dokumentima prostornog uređenja, posebnim propisima i lokacijskom dozvolom. Lokacijska dozvola je upravni akt koji se izdaje na temelju dokumenta prostornog uređenja te posebnih zakona i propisa.[32]

4.2.4. Idejni projekt

Skup međusobno usklađenih nacrta i dokumenata kojima se daju osnovna oblikovno-funkcionalna i tehnička rješenja građevinskog objekta te prikaz smještaja samog objekta u prostoru naziva se idejnim projektom.[33]

4.2.5. Glavni projekt

Glavni projekt obuhvaća skup međusobno usklađenih projekata kojima se daje tehničko rješenje građevinskog objekta, prikaz smještaja građevinskog objekta u prostoru te se dokazuje ispunjenje bitnih zahtijeva za građevinski objekt kao i drugih zahtijeva iz zakona i tehničkih specifikacija.[34]

---

[31] Ariozo d.o.o. (2014): Ponuda, [Internet], raspoloživo na: http://www.ariozo.hr/offer.php?jezik=HR, [6.9.2014.].
[32] Ibid.
[33] Ibid.
[34] Ibid.

4.2.6. Upravljanje projektom

Upravljanje projektom obuhvaća primjenu znanja, alata i tehnika na projektne aktivnosti u cilju postizanja potreba i očekivanja od projekta. Postizanje potreba i očekivanja kao glavnog cilja uvijek uključuje ravnomjeran odnos:[35]

- sagledavanja, vremena, troškova i kvalitete
- interesnih sudionika sa različitim potrebama i očekivanjima
- identificirane zahtjeve (potrebe) i neidentificirane zahtjeve (očekivanja)

4.3. Područja djelovanja

Područja djelovanja Ariozo poduzeća su[36]:

- izrada projekata:
    - idejnih
    - glavnih
    - izvedbenih
- ishođenje potrebnih dozvola i suglasnosti
- nadzor nad gradnjom
- konzalting i vođenje realizacije projekta
- pomoć pri ugovoranju:
    - Zakon o obveznim odnosima
    - Fidic
- studije mogućnosti i studije isplativosti
- analiza rizika
- legalizacija postojećih objekata
- izrada dinamičnih i financijskih planova

[35] Ibid.
[36] Ariozo d.o.o. (2014): Područje djelovanja, [Internet], raspoloživo na: http://www.ariozo.hr/index.php?jezik=HR, [6.9.2014.].

Poduzeće Ariozo d.o.o. realiziralo je velik broj projekata. Projekti koji su realizirani obuhvaćaju arhitektonske projekte, projektne konstrukcije te izradu armaturnih planova. Slika 3 prikazuje projektnu konstrukciju građevinskog objekta s jugoistočnog pročelja, sjeveroistočnog pročelja te sjeverozapadnog pročelja i jugozapadnog pročelja.

Slika 3: Projektna konstrukcija građevinskog objekta

Izvor: Ariozo d.o.o., http://www.ariozo.hr/references.php?jezik=HR

4.4. Financijski pokazatelji poslovanja

Za prikaz financijskog stanja malog poduzeća Ariozo d.o.o. uzet je financijski pokazatelj, točnije Račun dobiti i gubitka za razdoblje od 1.1.2013. do 31.12.2013. godine (Tablica 1.). Usporedit će se financijski pokazatelji prethodnog razdoblja, 2012. godine, s tadašnjim tekućim razdobljem, odnosno 2013. godinom.

Tablica 1: Financijsko stanje Arioza d.o.o.

iznosi u kunama, bez lipa

Naziv pozicije	AOP oznaka	Rbr bilješke	Prethodno razdoblje	Tekuće razdoblje
1	2	3	4	5
I. POSLOVNI PRIHODI (112 + 113)	111		239.171	456.668
1. Prihodi od prodaje	112		238.212	436.687
2. Ostali poslovni prihodi,	113		959	19.981
II. POSLOVNI RASHODI (115+116+120+124+125+126+129+130)	114		208.901	495.087
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	115		0	0
2. Materijalni troškovi (117 do 119)	116		39.851	103.630
a) Troškovi sirovina i materijala	117		7.995	31.122
b) Troškovi prodane robe	118		0	0
c) Ostali vanjski troškovi	119		31.856	72.508
3. Troškovi osoblja (121 do 123)	120		141.379	310.063
a) Neto plaće i nadnice	121		94.283	199.080
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	122		28.069	70.798
c) Doprinosi na plaće	123		19.027	40.185
4. Amortizacija	124		6.137	8.683
5. Ostali troškovi	125		20.506	37.113
6. Vrijednosno usklađivanje (127+128)	126		0	30.026
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	127		0	0
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	128		0	30.026
7. Rezeriranja	129		0	0
8. Ostali poslovni rashodi	130		1.028	5.572
III. FINANCIJSKI PRIHODI (132 do 136)	131		15	47
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	132		0	0
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	133		15	47
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	134		0	0
4. Nerealizirani dobici (prihodi) od financijske imovine	135		0	0
5. Ostali financijski prihodi	136		0	0

Naziv pozicije	AOP oznaka	Rbr bilješke	Prethodno razdoblje	Tekuće razdoblje
1	2	3	4	5
IV. FINANCIJSKI RASHODI (138 do 141)	137		3.285	184
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	138		0	0
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	139		3.285	184
3. Nerealizirani gubici (rashodi) financijske imovine	140		0	0
4. Ostali financijski rashodi	141		0	0
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	142		0	0
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	143		0	0
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	144		0	0
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	145		0	0
IX. UKUPNI PRIHODI (111+131+142+144)	146		239.186	456.715
X. UKUPNI RASHODI (114+137+143+145)	147		212.186	495.271
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (146-147)	148		27.000	-38.556
1. Dobit prije oporezivanja (146-147)	149		27.000	0
2. Gubitak prije oporezivanja (147-146)	150		0	38.556
XII. POREZ NA DOBIT	151		0	0
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (148-151)	152		27.000	-38.556
1. Dobit razdoblja (149-151)	153		27.000	0
2. Gubitak razdoblja (151-148)	154		0	38.556
DODATAK RDG-u (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)				
XIV. DOBITAK ILI GUBITAK RAZDOBLJA				
1. Pripisana imateljima kapitala matice	155		0	0
2. Pripisana manjinskom interesu	156		0	0

Izvor: Ariozo d.o.o.

U tablici 1. prikazano je da su ukupni poslovni prihodi 2012. godine iznosili 239.171 kn, a 2013. godine 456.668 kn, pri čemu su najveći ostvareni prihodi ostvareni od prodaje, a potom od ostalih poslovnih prihoda.

Dakle, ukupni *poslovni prihodi* 2013. godine u odnosu na 2012. bili su povećani za 217.497 kn. Prihodi od prodaje su 2013. godine bili veći za 198.475 kn u odnosu na 2012. godinu. Ostali poslovni prihodi su 2012. godine bili 959 kn, a 2013. godine 19 981 kn.

Nadalje, *poslovni rashodi* Arioza d.o.o. promatraju se s obzirom na promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda, materijalne troškove, troškove osoblja, amortizaciju, ostale troškove, vrijednosno usklađivanje, rezerviranja i ostale poslovne rashode.
S obzirom na to, poslovni rashodi su 2012. godine iznosili 208.901 kn, a 2013. godine 495.087 kn. Dakle, poslovni rashodi su 2012. godine bili manji za 286.186 kn u odnosu na 2013. godinu.

Materijalni troškovi 2012. godine iznosili su 39.851 kn, a potjecali su od troškova sirovina i materijala (7.995 kn) te ostalih vanjskih troškova (31.856 kn). Materijalni troškovi 2013. godine iznosili su 103.630 kn, od čega se 31.122 kn odnosilo na troškove sirovina i materijala, a za ostale vanjske troškove 72.508 kn. Zaključuje se da su materijalni troškovi bili veći 2013. godine za 63.779 kn, nego godinu dana prije.

Troškovi osoblja 2012. godine bili su znatno niži u odnosu na 2013. godinu. Odnosno 2012. godine bili su 141.379 kn, a 2013. godine 310.063 kn. Troškovi osoblja obuhvaćali su neto plaće i nadnice, troškove poreza i doprinosa iz plaća te doprinose na plaće.

Amortizacija je 2013. godine iznosila 8.683 kn, dok je 2012. godine iznosila 6.137 kn, odnosno amortizacija je 2013. godine bila veća za 2.546 kn, u odnosu na 2012. godinu. Ostali troškovi su 2012. Godine bili manji za 16.607 kn, u odnosu na 2013. godinu.

Vrijednosno usklađivanje iznosilo je 30.026 kn u 2013. godini te se cjelokupni iznos odnosio na kratkotrajnu imovinu (osim financijske imovine). Za 2012. godinu vrijednosno usklađivanje koje se sastoji od dugotrajne i kratkotrajne imovine iznosilo je 0 kn.

Ostali poslovni rashodi 2012. godine bili su 1.028 kn, a 2013. godine 5.572 kn.

Na temelju navedenog zaključuje se da su ukupni poslovni rashodi bili znatno veći 2013. godine, u odnosu na 2012. godinu.

U 2012. godini *financijski prihodi* iznosili su 15 kn, a u 2013. godini 47 kn, a odnosili su se samo na kamate, tečajne razlike, dividende i slične prihode iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama.

Financijski rashodi 2012. godine iznosili su 3.285 kn, dok su 2013. godine iznosili 184 kn. Financijski rashodi odnose se na kamate, tečajne razlike i druge rashode iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama.

Dakle, *ukupni prihodi* 2012. godine iznosili su 239.186 kn, a 2013. godine 456.715 kn. Ukupni prihodi su 2013. godine povećani za 217.529 kn, što pokazuje da je poduzeće u tekućem razdoblju bolje poslovalo i ostvarivalo veće prihode od prodaje.

Ukupni rashodi 2012. godine bili su 212.188 kn, a 2013. godine 495.271 kn, odnosno ukupni rashodi bili su veći 2013. godine za 283.083 kn, nego 2012. godine., što pokazuje da je poduzeće u tekućem razdoblju imalo više troškova a najviše troškova osoblja (neto plaće i nadnice).

Nadalje, u tablici 1. prikazano je da je dobit prije oporezivanja 2012. godine iznosila 27.000 kn, dok je gubitak prije oporezivanja 2013. godine iznosio 38.556 kn.

Konačno, 2012. godine poduzeće je ostvarilo dobit u iznosu od 27.000 kn, s obzirom da su ukupni prihodi bili veći od ukupnih rashoda.
2013. godine poduzeće je ostvarilo gubitak u iznosu od 38.556 kn jer su ukupni rashodi bili veći od ukupnih prihoda.

Iako je poduzeće u 2013.godini ostvarilo veće ukupne prihode, ali i ukupne rashode u odnosu na 2012.godinu, u 2013.godini ostvaruje gubitak i zaključuje se da je uspješnije poslovalo u 2012.godini.

5. ZAKLJUČAK

Uspoređujući teoriju malog poduzeća i primjer iz prakse, zaključuje se da malo poduzeće Ariozo d.o.o. posjeduje obilježja malih poduzeća. Dakle, malo poduzeće Ariozo d.o.o. u neovisnom je privatnom vlasništvu, vlasnik upravlja njime, obuhvaća mali dio tržišta i ostvaruje nisku razinu profita.

Osim toga, malo poduzeće Ariozo d.o.o. posjeduje karakteristike malih poduzeća, kao što su zadovoljenje potražnje za uslugama koje velika poduzeća ne mogu lako ostvariti, spremnost na rizik tijekom poslovanja i spremnost upotrebljavanja suvremene tehnologije za nuđenje i realiziranje usluga.

Provedenim istraživanjem poslovanja malog poduzeća Ariozo d.o.o. na temelju računa dobiti i gubitka utvrđuje se da su prihodi i rashodi veći 2013. godine u odnosu na promatranu 2012. godinu.

Kako bi ovo istraživanje bilo preciznije, preporuča se provođenje sljedećih istraživanja:

- uspoređivanjem i analizom računa dobiti i gubitka od godine nastanka malog poduzeća Ariozo d.o.o., odnosno od 1994. godine. S obzirom da bi se uspoređivali računi dobiti i gubitka za navedeno razdoblje, sa sigurnošću bi se utvrdilo je li poslovanje malog poduzeća Ariozo d.o.o. neprestano bilo uspješno, je li doživjelo nizak neuspjeh te jesu li se dogodile određene oscilacije tijekom promatranih godina.
- uspoređivanjem i analizom računa dobiti i gubitka posljednjih pet godina poslovanja malog poduzeća Ariozo d.o.o.

Zaključuje se da se velika pozornost treba pridati istraživanjima poslovanja malih poduzeća kako bi se utvrdilo posluje li ono uspješno ili neuspješno s ciljem poboljšanja poslovanja jer su mala poduzeća važan dio gospodarskog sustava svake države.

LITERATURA:

1. Alpeza, M. i sur. (2013): Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2013., [Internet], raspoloživo na: http://cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima[7.9.2014.].
2. Bistričić, A. i sur. (2011): Značaj poslovanja malih i srednjih poduzeća u gospodarstvu Republike Hrvatske i gospodarstvima zemalja Europske unije, [Internet], raspoloživo na: http://hrcak.srce.hr/file/103841, [25.8.2014.].
3. Bosnić, I. (2012): Poduzetništvo i poduzeće, [Internet], raspoloživo na: http://www.vsmti.hr/nastava/nastavni-materijali/doc_download/877-predavanje3poduzetnistvo-i-poduzece.html, [8.9.2014.].
4. Reljić, N. (2013): Pojam i značenje malih i srednjih poduzeća, raspoloživo na: http://www.nadareljic.com/ekonomisti/pojam_i_znacenje_msp.pdf, [8.9.2014.].
5. Ariozo d.o.o. (2014): Područje djelovanja, [Internet], raspoloživo na: http://www.ariozo.hr/index.php?jezik=HR, [6.9.2014.].
6. Ariozo d.o.o. (2014): Ponuda, [Internet], raspoloživo na: http://www.ariozo.hr/offer.php?jezik=HR, [6.9.2014.].
7. Efzg (2014): Poduzeće i poduzetničko okruženje, [Internet], raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/pds/Strat_pod/7.%20PODUZE%C4%86E%20I%,[25.8.2014.].
8. Fmrpo (2014): Kratak vodič o poduzetništvu i načinu registracije poslovnih subjekata, [Internet], raspoloživo na: http://www.fmrpo.gov.ba/www/uploaded/vodi%C4%8D%20%20po.pdf,[14.9.2014.].
9. Hitro hr. (2014): Kako otvoriti obrt, [Internet], raspoloživo na: http://www.hitro.hr/Default.aspx?sec=23, [27.8.2014.].
10. ImamNOVAC (2014): Otvoriti obrt ili tvrtku, [Internet], raspoloživo na: http://www.imamnovac.com/Otvoriti-obrt-ili-tvrtku-(doo)/76.aspx, [5.9.2014.].
11. Ministarstvo poduzetništva i obrta (2014): O obrtu, [Internet], raspoloživo na: http://portor.mingorp.hr/opcenito.htm, [27.8.2014.].
12. Nit knjigovodstvene usluge (2014): S-prednosti i nedostatci obrta, [Internet], raspoloživo na: http://www.knjigovodstvo-nit.hr/index.php/savijeti/obrt/prednosti-i-nedostavi-obrta, [29.8.2014.].
13. Oss (2014): Pravni oblici malog gospodarstva, raspoloživo na: http://www.oss.unist.hr/~bora/PravniobliciMSP-predavanja.doc, [5.9.2014.].

14. Poslovniformum hr. (2014): Društvo s ograničenom odgovornošću, [Internet], raspoloživo na: http://www.poslovniforum.hr/info/doo.asp, [3.9.2014.].
15. Strukturni fondovi (2008): Uredba o općem skupnom izuzeću,[Internet],raspoloživo na: http://www.strukturnifondovi.hr/AplikacijaRepository/Natjecaji/Dokumenti/.pdf, [25.8.2014.].
16. Wikipedija (2013): Društvo s ograničenom odgovornošću, [Internet], raspoloživo na: http://hr.wikipedia.org/wiki/Dru%C5%A1tvo_s_ograni%C4%8Denom_o, [3.9.2014.].